

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Burchardi VVormaciensis Ecclesiae Episcopi,
Decretorum Libri XX. ex Consiliis, & orthodoxoru[m]
patru[m] Decretis, tum etiam diuersaru[m] nationum
Synodis, ceu loci communes congesti, in quibus ...**

Burchardus <Wormaciensis>

Parisiis, 1549

Interrogationes quibus confessor confitentem debet interrogare. v.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10722

Videns autem eum sacerdos verecundantem, rursus prosequatur: Fortassis charissime non omnia quae gessisti ad memoriam modo veniunt. Ego te interrogabo, tu caue ne diabolo suadente, aliquid celare praesumas. Et tunc eum ita per ordinem interroget

Caput V.

Fecisti homicidium voluntarie sine necessitate non in hoste, sed per tuam cupiditatem ut sua sibi tolleres, & sic eum interfecisti? Si fecisti, XL. dies continuos, quod vulgus carinam vocat, ita ut consuetudo est in pane & aqua debes ieiunare: & septem annos sequentes sic obserues.

Primum annum post illos, XL. dies, totum à vino, medone, sagimine, & à caseo, & ab omni pingui pisce abstinere debes: nisi in illis festis diebus, qui in illo episcopio à cuncto populo celebrantur. Et si sis in magno itinere in regio hoste, vel in regali curte, vel in aliqua infirmitate detentus sis, tunc liceat tibi unum denario, vel precio unius denarij, aut tres pauperes pascendo, tertiam feriam, quintam feriam, sabbatum redimere: ita tamen ut una re de illis tribus supradictis utaris. i. aut vinum bibas, aut medonem aut mellitam ceruisiam. Postquam domum veneris, aut sanitati fueris restitutus, nullam licentiam habeas redimendi. Cōpleto anni circulo Ecclesiam introducaris, & pacis osculum tibi concedatur.

In secundo anno, & tertio, similiter ieiunes, nisi quod tertiam feriam, quintam feriam, & sabbatum, potestatem habeas redimendi, praenominato precio ubicunque es. Caetera omnia diligenter obserues, ut in primo.

Per singulos quatuor annos qui remanent, tres quadragesimas, per legitimas ferias debes ieiunare. Primam ante Pascha cum caeteris Christianis, alteram ante festivitatem sancti Iohannis Baptistae, & si quid remanet, post adimpleas. Tertiam ante Natiuitatem domini, à vino, à medone mellitam ceruisiam, à carne, sagimine, & à caseo, & à pinguibus piscibus.

Et in quatuor supradictis annis, tertia feria, quinta feria, & sabbato accipias quicquid velis. Secundam autem feriam, quartam, redimere poteris precio iam supradicto. Sextam feriam semper obserues in pane & aqua. Et his expletis, sacram communionem accipias, ea ratione ut non sis sine poenitentia quam diu viuas, sed in omni vita tua omnes sextas ferias in pane & aqua poeniteas, & si

redimere volueris, potestatem habeas redimendi vno denario, vel precio vnus denarij, vel pascas tres pauperes.

Ista secundum misericordiam cōcedimus tibi, non secundum canonum censuram: quia canones sic præcipiunt. Si quis per industriam & per cupiditatem homicidium fecerit, seculum relinquat, & ingrediatur monasterium nachorum, & ibi iugiter Deo seruiat.

Fecisti homicidium pro vindicta parentum, XL. dies, quod carinam vocant, pœniteas, cum septem sequentibus annis, quia dominus dicit: Mihi vindictam, & ego retribuam.

Si fecisti homicidium nolens, ita vt in ira tua aliquo percussere velles, & non occidere, tamen occidisti, XL. dies, id est, carinam in pane & aqua pœniteas, & septem sequentes annos. Sed in primo anno tertiam feriam, quartam feriam, sabbatum redimere poteris, singulas singulis denariis, vel precio vnus denarij, vel tres pauperes pascendo, Reliquos autem sex annos ita obserua, sicut de homicidiis sponte commissis constitutum est.

Fecisti homicidium in bello iussu legitimi principis, pro pace hoc fieri iusserat, & interfecisti tyrannum qui pacem peruertere studuit, tres quadragesimas per legitimas ferias pœniteas. Si autem aliter fuerit, id est, sine iussu legitimi principis, vt homicidium sponte commissum pœniteas, id est, carinam vnā cum septem sequentibus annis.

Occidisti tu liber seruū senioris tui, qui nihil in te percipit, sed iussu senioris tui, XL. dies, id est, carinam in pane & aqua cum septem sequentibus annis pœniteas, senior tuus similiter, nisi seruus sit fur, aut latro, & pro peccatis aliorum fieri præcipiat.

Si autem tu seruus, conseruum tuum iussu domini tui occidisti, dominus tuus quadraginta dies, id est, carinam in pane & aqua cum septem sequentibus annis pœniteas debet, & tu tres quadragesimas, per legitimas ferias, excepto, nisi pro pace communi fieret.

Consiliatus es homicidium & non fecisti, & occidisti, homo propter illud consilium, XL. dies, id est, carinam in pane & aqua, cum septem sequentibus annis pœniteas.

Explorasti, vel speculatus es aliquem hominem, & tradidisti illum in manus inimicorum suorum & occidisti.

sus est, XL. dies, id est, carinā in pane & aqua pœniteas, & septem sequentes annos, ita obserues, vt consuetudo est.

Fuisti cum aliis, qui pugnaverunt contra aliquē, aut in domo propria, aut in alteri^o domo, aut in aliquo loco, vbi se defendere sperauerat, & lapidem in eum proiecisti, aut sagittam, aut spiculum aliquod aduersus eū misisti, & occidere voluisti. & non est à te percussus, nec vulneratus, tamen ab aliis cum quibus eum impugnabas, occisus est, XL. dies, id est, carinam in pane & aqua pœniteas, & septem sequentes annos ita obserues, vt consuetudo est.

Fecisti patricidium, id est, interfecisti patrem, matrem, fratrem, sororem, patrum, auunculū, materterā, amatam, vel aliquod tale fecisti, si casu nō spontē, neque in ira tua percutere voluisti, sed casu euenit, vt homicidiū spontē commissum pœnitere debes. Si autē ex industria, & in ira tua fecisti, istud obseruare debes, vt per vnus anni circulum ante fores basilicæ orans domini clementiam perseueres. Cōpleto anni circulo, introducaris in Ecclesiam. Tamē in angulo Ecclesiæ, vsque dum vnus anni spacium finiatur, stes. His ita peractis, si pœnitentiæ fructus in te cōspicitur, corporis & sanguinis domini particeps fias, vt nō obdureris desperatione. Carnem non manduces omnibus diebus vitæ tuæ. Ieiunes autem vsque ad nonam quotidie, exceptis festis diebus atque dominicis. Abstineas autem te à vino, medone, mellita ceruisia tres dies per hebdomadam. Arma portare non audeas, nisi contra paganos. Et vbiunque ire volueris, nullo vehiculo deducaris, sed pedibus propriis pergas. Ab vxore, si habeas, non separeris: si autem non habueris, aliam non ducas. Tempus autem huius pœnitentiæ, in episcopi tui sit arbitrio, vt secundū cōuersationem tuam, aut extendere, vel minuere, valeat.

Fecisti homicidium casu, ita vt nullum occidere velles, vel ferire voluisses in ira tua, siue virga seu ferro, siue aliquo genere flagelli, sed tu simpliciter ibas, aut in syluā venatū, & feram sagittare voluisti, & sic improuisē, te nolente & nesciente, hominem pro fera occidisti.

AUT si iocatus fuisti cum aliquibus aliquem ludū, & aliquam rem, siue auiculam, siue quoddam aliud animal, vel in ludo aliquid sagitta, vel baculo, vel lapide percutere voluisti, & sic aut fratrem, aut filium tuum, aut ali-

quem hominem interfecisti.

AVT si stabas in loco publico, siue in curtica tua, siue in loco alio, & petram propter iocum proiiciebas in illum locum, vbi nullum vidisti, & nulli insidiatus es, & tamen occidisti aliquem.

AVT si aliquis te coegerat, vt secum luderet, & tu fortior fuisti, eum subtus te strauisti, aut ipse te, & si a tuo, vel a suo cultello vulneratus, mortuus est.

AVT si tu operi necessario, dum instabas, securis fugerat de manu tua, aut ferrum lapsum est de manubrio, & socium, & amicū tuum percusserat, & occisus est: si ista fecisti, aut alia horum similia, & nullam malam voluntatem aduersus supradictas personas, vel istorum similes habuisti, quadraginta dies, quod vulgus carinā vocat, ita vt consuetudo est, ieiunes: & quinque sequētes annos penitentiā. Abstinentia autem ciborum in istis quinque annis misericorditer tribuatur, ita vt in primo anno illas tres ferias, tertiam, quintam, sabbatum redimere possis vno denario, vel precio vnus denarii: vel tres pauperes pascendo. Et in alio anno omnes ferias, excepto, sexta feria, quam semper in pane & aqua ieiunare debes, potestatem habeas redimendi prætaxato precio. Et sic reliquos annos obseruare debes.

SI autem cum fratre tuo, vel cum socio ibas in syluam ad succidenda ligna, & appropinquante casura vnus arboris tu dicebas fratri, vel socio vt fugeret, & ille fugit sub arbore oppressus est, innocens eris a morte ipsius.

SI autem ex incuria tua, vel negligentia, dum ille incideret te aliam arborem incidere, tu non præmonuit eum in tempore, vt præuideret casuram arboris, & sic tu tua incuria oppressus est, & mortuus: tunc debes penitere, vt homicida, sed tamen multo leuius, quam illud quod ex industria factum est.

Occidisti senioerem tuum, vel in cōsilio fuisti, vt occideretur, vel vxorem tuam partem corporis tui: de consilia proponimus tibi, elige horū duorū quod tibi carius sit. Istud vnū est: Relinque istud fragile seculū, & ingredere monasteriū, & humiliare sub manu abbatis: & cetera quæ tibi ab eo fuerint imperata, simplici animo obserua.

Secundum autem consilium tale est: Arma deponere, & cuncta secularia negocia dimitte, carnem & sanguinem

omnibus diebus vitæ tuæ non comedas, excepto vno die Resurrectionis domini, & vno die Pentecostes, & vno die Natalis domini. Cæteris tēporibus in pane & aqua, & interdum leguminibus & holeribus pœniteas. In ieiuniis, in vigiliis, & orationibus, & eleemosynis persevera omni tēpore. Vinum, & medonem, & mellitam ceruissiam, nunquā bibas, nisi in illis prædictis tribus diebus. Vxorē ne ducas, Concubinam non habeas, Adulterium non facias, Absque spe coniugii in perpetuo maneat. Nunquā te laues in balneo, Equum non ascendas, Causam tuam, & alterius in cōuentu fidelium non agas. In conuiujs lætantium nūquam sedeas. In Ecclesia segregatus ab alijs Christianis post ostium humiliter stes. Ingredientium, & egredientium orationibus suppliciter te commendes. Communionem sacri corporis & sanguinis domini cunctis diebus vitæ tuæ indignum te existimes. In vltimo autem termino vitæ tuæ, pro viatico, si obseruaueris consilium, vt accipias, tibi cōcedimus.

Occidisti, aut in consilio fuisti, vt occideretur pœnitens, qui publicè pœniteret, & in ipso vestitu, vel habitu esset, quo solent illi esse, qui carinam ieiunant, si fecisti. id ipsum debes ieiunare quod ipse inceperat, & hoc totum obseruare quod retrò præceptum est de his, qui homicidia spontè, & per cupiditatem commiserunt.

Fecisti truncationem manuum, aut pedum, aut oculos fratris tui eruisti, aut vulnerasti aliquem: pro truncatione: quia proximum & fratrem tuum debilem, & sibi inutilem fecisti, nisi pro furto, aut pro latrocinio, siue pro pace communi fecisses, vnū annum grauitè pœnitere debes. Pro vulnere autem, si graue est, & cicatrices deformes habuerit, eo quod proximum tuum, & fratrem deformè reddideris, quadraginta dies in pane & aqua pœnitere debes.

Interfecisti furem, aut latronem, vbi comprehendi poterat, absque occasione, & tamen interfecisti: quia ad imaginē Dei creatus, & in nomine eius baptizatus, & sanguine eius redemptus est, XL. dies, non intres in Ecclesiā, lanea veste indutus, ab escis & potib⁹, qui interdicti sunt, & à thoro, à gladio & ab equitatu illos supradictos dies te abstineas. In tertia autē feria, & in quinta. & in sabbato aliquo genere leguminū, vel holeribus, & pomis, vel paruis

pisciculis cum mediocri ceruisia utere, & temperate. Si autem sine odii meditatione, te tuaque liberando, diaboli membrum interfecisti, secundum indulgentiam dico, propter imaginem Dei, si aliquid ieiunare volueris, bonum est tibi & elemosynas largiter fac. Si presbyter eadem fecerit, non deponatur: tamen quandiu viuat, poenitentiam agat.

Accusasti aliquem, & per tuam accusationem occisus est nisi pro pace, quadraginta dies in pane & aqua, quod carinam vocant, cum septem sequentibus annis poenitere debes. Si autem per tuam delaturam debilitatus est, tres quadragemas per legitimas ferias poenitere debes.

Cepisti aliquem, & tradidisti eum in talem locum, ut aut occisus est, aut membra eius truncata, similiter ieiunare debes, quanuis dicas, quod non ea ratione eum illi traderes, ut vel debilitaretur, vel occideretur.

Occidisti tu ipse, aut aliquis per tuum consilium aliquem ex ecclesiasticis viris Deo dicatis, aut Psalmistam, aut ostiarium, aut lectorem, aut exorcistam aut acolythum, aut subdiaconum, aut diaconum, aut presbyterum fecisti singulos ordines, singulos gradus, singulariter poenitere debes. Ita faciendum est tibi, ut pro Psalmista, 40 dies in pane & aqua, quod Teuthonice carina vocatur, septem sequentibus annis poeniteas. Pro ostiario similiter. Pro lectore similiter, Pro exorcista similiter, Pro acolytho similiter, Pro subdiacono similiter, Pro diacono similiter, pro presbytero similiter: quia omnis presbyter octo ordines habet. Quapropter, omnis qui interfecerit voluntarius presbyterum, ita debet poenitere, ut octo homicidia sponte commissa, & nunquam debet esse sine poenitentia. Tamen secundum Vvormaciense consilium, ita debes poenitere, si sacerdotem voluntarie occideris, carne non manducare, vinum non bibas cunctis diebus vite tue. Ieiunes quatuor die usque ad vesperam, exceptis diebus festis, atque dominicis, arma non feras, equum non ascendas, Ecclesiam post quinquennium non ingrediaris, sed ante fores Ecclesie. Post quinquennium Ecclesiam ingredi, nondum communices, sed in angulo Ecclesie stes vel sedeas. Quando autem fuerit duodecimi anni circulus finitus, communicandi tibi licentia concedatur, & equitandi tribuatur permissio. Maneat autem in reliquis observationibus tres dies

per hebdomadam, vt perfectius purificari merearis.

De periurio.

Fecisti periurium pro cupiditate, XL. dies in pane, & aqua, quod vulgus carinam vocat, & septem sequentes annos ita obserues, vt consuetudo est. Et quandiu viuas omnes sextas ferias in pane & aqua ieiunes. Et si redimere volueris, vno denario, vel precio vni^o denarii, vel tres pauperes pascendo, potestatem habeas redimendi. Tamē pœnitentialis Romanus præcipit: Si quis per cupiditatem se peierauerit, omnes res suas vendat, & pauperib⁹ distribuat, & monasterium ingressus, iugi pœnitentia se subdat.

Fecisti periurium sciēs, & alios in periurium adduxisti, XL. dies in pane & aqua, quod vulgus carinā vocat, pœnitere debes, & septem sequentes annos, ita vt cōsuetudo est, obseruare debes. Et tot periuria debes ieiunare, quot homines sciens, ad periurium adduxisti, & ipsi sua periuria emendent, vt supra notatum est, si scientes fecerunt. Sin autem, leuius.

Fecisti periurium coactus, & pro necessitate, aut pro vitata: quia dilexisti corpus plus quā animā, quadraginta dies, id est, carinā, in pane, & aqua pœnitere debes, & omnes sextas ferias, quæ sunt in vnius anni circulo, in pane & aqua pœniteas, & non redimas.

De ocioso iuramento.

Promisisti meretrici, vel adultere iuramento fidem, aut aliquid tale, cum iuramento promisisti, quod cōtra ius canonum esset, pœniteas iuramentum, & frange iusiurandum, & illud melius, & iusti⁹ est, quā permanere in stupri flagitio, aut in alio aliquo malo: quia scriptum est, Iniusta vota frangenda sunt.

Si iurasti per capillū Dei, aut per caput eius, vel alio modo blasphemia contra Deum vsus fueras, si semel nesciens, fecisti, septem dies in pane & aqua pœniteas. Si secundo, vel tertio increpatus fecisti, XV. dies in pane & aqua pœniteas. Si per cælum, aut per terram, siue per Solem, vel per Lunam, aut per aliam aliquam creaturā. XV. dies in pane & aqua pœniteas.

Si sacramento te obligasti, vt ad pacem alicuius inimici tui nullo modo redires, pro periurio annū vnum à cor-

pore & sanguine domini sis segregatus, & XL. dies in pane & aqua pœniteas, ad charitatem verò, quæ operit multitudinem peccatorum, celeriter redi.

Si definisti, vel iuramento te obfirmasti aliquid agere, quod Deo non placeret, iuxta modum peccati pœnitentiam age, & hoc quod temerè & iniuste definisti, in iuramento reuocetur. Si aliquid te incautè iurasse contigerat, quod obseruatum peiorem verteretur in exitum, iuxta synodalia decreta mutandum decernimus, quam te permanentem in iuramento, in aliud crimen maius deuertaris.

De furto.

Furatus es aliquid de ecclesiastico thesauro infra Ecclesiam, siue aurum, siue argentum, siue gemmas, siue libros, siue pallia altaris, siue sacerdotalia vestimenta, siue vela, siue tapetia, siue aliquid quod ad Ecclesiam vsu datum est, vel factum est: si fecisti, redde quod tulisti, & tres carinas, cum septem sequentibus annis pœniteas. Si ipsa sacras reliquias furatus es, reportatis sacris, septem carinas ieiunare debes.

Si infregisti alicuius Christiani domum per noctem, & tibi tulisti eius quadrupedia, id est, aut equum, aut bouem, aut alia eius animalia, aut fortiores causas, vel rem quadraginta solidos, precium redde, & annum unum per legitimas ferias pœnitere debes. Si autem non reddideris, duos annos per legitimas ferias pœnitere debes. Si minus furtum fecisti, magis debes pœnitere. Et si saepe fecisti, tanto magis debes augere pœnitentiam. Si paruum furtum fecisti, decem dies in pane & aqua debes pœnitere: paruum quinque dies in pane & aqua pœniteant.

De rapina.

Si rapinam fecisti, grauius debes pœnitere: quia magis nocibilis est, quod per vim se vidente rapuisti, quam quod tibi dormiente, vel absente furatus es. Si fecisti furtum necessitatis causa, sic dico, vt non haberes unde viueres, & propter famis penuriã, & tantum furatus es victualia extra Ecclesiam, & non propter consuetudinem fecisti, redde quod tulisti, & tres sextas ferias in pane & aqua pœniteas. Si autem reddere non poteris, decem dies in pane & aqua pœniteas.

De adulterio.

Moechatus es cum vxore alterius tu non habens vxore, XL. dies in pane & aqua, quod in cōmuni sermone carina vocatur, cum septē sequētibus annis pœniteas.

Si mœchatus es tu vxoratus cum alterius vxore, quia habuisti quomodo impleres tuam libidinē, duas carinas, cum quatuordecim sequentibus annis pœnitere debes, vnā quia super vxorem tuam alteram habuisti, ecce vnū adulterium: habuisti etiam alterius vxorem, ecce aliud adulterium, & nunquam debes esse sine pœnitentia.

De fornicatione.

Si tu solutus ab vxore cum fœmina vacāte stuprum perpetrasti, decem dies in pane & aqua pœniteas, si cum propria ancilla, similiter pœniteas.

Si dimisisti vxorem tuam, & aliam duxisti, accipe priorem vxorem, & carinam vnā in pane & aqua cum septem sequentibus annis pœniteas, quia scriptum est: Quod Deus coniunxit, homo non separet. Nulli licet vxorem suā dimittere, nisi causa fornicationis, id est, si ipsa adulterium cum alio perpetrauerit, tunc licet illam dimittere propter fornicationem, sed illa viuente aliam non ducere. Sed si sic priuati voluerint permanere, vt neuter illorum se super alterum de discidio pro clamauerit, nrneant sic. Si autem se de discidio proclamauerint, tunc primū episcopus peracta inter eos pœnitentia, id est, post septennem pœnitentiam, si petierint, debet eos reconciliare. Eadem lex erit marito aduersus vxorem, si ipse adulterium perpetrauerit, & si ipsa voluerit, propter fornicationem potest maritum dimittere, eadē ratione qua supra de vxore adulterium perpetrante dictum est.

Accepisti vxorem, & non fecisti nuptias publicē, & non venisti ad Ecclesiam tu & vxor tua, & non accepisti benedictionem à sacerdote, sicut in canonibus scriptum est, & non dotaſti eam dote qualicunque potuisti, siue terra, siue mobilibus rebus, auro, argento, vel mancipiis, vel animalibus, vel iuxta possibilitatem tuam: postremò, vel denario, vel precio vnus denarij, vel precio vnus oboli, tantum vt dotata fieret, si non fecisti, tres Quadragesimas per legitimas ferias pœnitere debes.

Fecisti fornicationē cum sanctimoniali, id est, cū sponsa Christi: Si fecisti, XL. dies in pane & aqua, quod carinā vocant, cum septem sequētibus annis pœniteas, & quā diu viuas, omnes sextas ferias in pane & aqua obserues.

Si corrupisti virginem, & postea eandem suscepisti uxorem, eo quod solas nuptias, quod maximum est, violasti, annum vnum per legitimas ferias pœniteas. Si autem non duxisti eam post corruptionem uxorem, duos annos per legitimas ferias pœniteas.

Accepisti illam tibi uxorem, quam alter sibi desponsatam habuerat, dimitte illam, quia nunquam potest tibi fieri legitima, & XL. dies in pane & aqua, quod carinam vocant, cum VII. sequentibus annis pœniteas.

Rapuiſti uxorem tuam, & vi sine voluntate mulieris, vel parentum in quorum mundiburdio tenebatur illam adduxisti? Si fecisti nec illam habere debes secundum canonum auctoritatem, nec aliam vnquam canones te habere concedunt. Si autem illa consentiens non fuerat, in domino licentiam habeat nubendi. Tu autem XL. dies, id est, carinam, in pane & aqua pœniteas, & VII. sequentibus annos: & quia legitima coniugia dei precepto sunt ordinata, & quia ex duobus corporibus, vnum ex dei iussu conficitur, & quia non debet fieri legitimū coniugium nisi ex consensu amborum & parentum, tu qui sanctum illud constitutum turbasti, & violasti, sine spe coniugij permaneat.

Contigit tibi vt vxor tua te conscio, & hortante cum alio viro, illa autem nolente adulterium perpetraret? Si fecisti XL. dies, id est, carinam, in pane & aqua pœniteas & septem annos, vnum ex his in pane & aqua pœniteas, & nunquam sis sine pœnitentia. Si autem vxor tua hoc probare potuerit, quod tua culpa, & tuo iussu renuente & reluctantante adulterata sit, si se continere non potest, nubat cui voluerit tantum in domino. Tu autem sine vxoria spe in perpetuo permaneat. Illa autem si consentiens fuerat, eadem ieiunet quæ tibi proposita sunt, & sine spe coniugij permaneat.

Accepisti uxorem cognatam tuam, vel quam cognatus habuit, separari debes ab ea, & pœnitere iuxta modū cognationis: Quia sancti patres, & sancta illorum scriptura, incestis coniunctionibus nil prorsus veniē referunt.

neque numerum generationum definiunt. Sed id statuerunt, vt nulli Christiano liceat de propria consanguinitate seu cognatione vxorem accipere, vsque dum generatio recordaretur, cognosceretur, aut memoria retineretur. Quia sanctus Gregorius dicit: Si quis de propria cognatione, vel quam cognatus habuit in coniugium duxerit, anathema sit. Qua propter scire debes, quia nō est ita vt multi sacerdotes multos seducunt, dicentes quōd in ipso peccato pœnitentia esse possit. Verbi gratia, si tu modo haberes cognatam tuam, vel vxorem alterius, vel aliquid tale quod licitum non esset, & velles in eo peccato permanere, & tamen in pœnitētia esse: verbi gratia, si hodie quadraginta dies in pane & aqua pro vno quolibet peccato peractos haberes in pœnitētia, & iterares prius peccatum, nihil valeret pœnitentia quam fecisti, iuxta id quod dicitur: Sicut canis qui redit ad vomitum suum, & sues ad volutabra sua, ita erit & peccatori, qui redit ad peccatū prius confessum. Quapropter scias verē, dū in ipso peccato fueris, pœnitentia eiusdem peccati nihil valet.

De abusione coniugij.

Concubiisti cum vxore tua, vel cum alia aliqua retrō canino more, si fecisti decem dies in pane & aqua pœniteas.

Inxisti te vxori tuæ menstruo tempore, si fecisti decem dies in pane & aqua pœniteas. Mulier tua si intrauerit Ecclesiam ante mundum sanguinem post partum, tot dies pœniteat, quot Ecclesia carere debuerat. Si autē cōcubiisti cū ea his diebus, viginti dies in pane & aqua pœniteas.

Concubiisti cum vxore tua postquam infans motum in vtero fecerat, vel saltem XL. dies ante partum? Si fecisti, XX. dies in pane & aqua pœniteas.

Concubiisti cum vxore tua post manifestatam conceptionem, decem dies in pane & aqua pœniteas.

Concubiisti cū vxore tua die dominica, quatuor dies in pane & aqua pœnitere debes.

Coinquinatus es cū vxore tua in Quadragesima, XL. dies in pane & aqua pœnitere debes, aut XXVI. solidos in eleemosynam dare. Si per ebrietatem euenit, XX. dies in pane & aqua pœniteas. Viginti dies ante Natalem domini, & omnes dies dominicos, & in omnibus legitimis

D. BURCHARDI EPIS. VVORMAC.

ieiuniis, & in nataliciis apostolorum, & in præcipuis festis & in publicis, castitatem debes custodire. Si autem non custodisti, XL. dies in pane & aqua pœniteas.

De falso testimonio.

Fuisti in falso testimonio, ita dico, vt testimoniare & affirmare hoc verum esse quod falsum erat, & hoc fecisti propter amorem alicuius, siue per primum, siue propter timorem: si fecisti, ita debes pœnitere sicut adulterium, & homicidia sponte cõmissa, domino dicente: De corde enim exeunt homicidia, adulteria, furta, falsa testimonia. Et ideo debet similiter pœnitere, & excommunicari falsus testis, sicut adulter, & fur, & homicida. Si propter timorem fecisti illius, à quo timere potuisti, & membra perdere, aut vitam, & ad vltimum bona tua, tunc diuide pœnitentiam, & postea præuide ne tibi vltius contingat.

De arte magica.

Violasti sepulchrũ, ita dico, dũ aliquẽ videres sepulchre, & in nocte infringeres sepulchrũ & tolleres vestimenta ei? Si fecisti, II. annos per legitimas ferias pœniteas.

Consuluisti magos, & in domum tuam induxisti exquirendi aliquid arte malefica aut expiandi causa, vel paganorum consuetudinem sequens, diuinos qui tibi diuiderent, vt futura ab eis requireres quasi à propheta, & illos qui sortes exercent, vel qui per sortes sperant se futura præscire, vel illos qui vel auguriis, vel incantationibus inserviunt ad te inuitasti? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias pœniteas.

Si obseruasti traditiones paganorum, quas quasi hereditario iure diabolo subministrante, vsque in hos dies semper patres filiis reliquerunt, id est, vt elementa coleres. id est, lunam aut solem, aut stellarum cursum, nouam lunam, aut defectum lunæ, vt tuis clamoribus aut auxilio splendorem eius restaurare valeres, aut illa elementa tibi succurrere, aut tu illis posses, aut nouam lunam obseruasti pro domo facienda, aut coniugiis sociandis? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias pœniteas, quia scriptũ est: Omne quodcunq; facitis in verbo, & in opere, omnia in nomine domini nostri Iesu Christi facite.

Obseruasti Calendas Ianuarias ritu paganorũ, vt vel aliquid plus faceres propter nouum annum quã antea,

vel post soleres facere, ita dico, vt aut mensam tuam, cū lapidibus, vel epulis in domo tua preparares eo tempore, aut per vicos, & per plateas cantores & choros duceres, aut supra tectum domus tuæ sederes, ense tuo circumsignatus, vt ibi videres & intelligeres, quid tibi in sequenti anno futurū esset: vel in biuio sedisti supra taurinam cutem, vt & ibi futura tibi intelligeres, vel si panes prædicta nocte coquere fecisti tuo nomine, vt si bene eleuarentur, & spissi & alti fierent, inde prosperitatem tuæ vitæ eo anno præuideres: ideo quia Deum creatorem tuum dereliquisti & ad idola, & ad illa vana te conuertisti, & apostata effectus es, duos annos per legitimas ferias pœniteas.

Fecisti ligaturas, & incantationes, & illas varias fascinationes, quas nefarij homines subulci, vel bubulci, & interdum venatores faciunt, dum dicunt diabolica carmina super panem, aut super herbas, & super quædam nefaria ligamenta, & hæc aut in arbore abscondunt, aut in biuio, aut in truiio proiciunt, vt aut sua animalia vel canes liberent à peste & à clade, & alterius perdant? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias pœniteas.

Interfuisi, aut cōsensisti vanitatibus quas mulieres exercent in suis lanificiis, in suis telis, quæ cū ordiuntur telas suas, sperant se vtrumque posse facere, cum incantationibus & cum aggressu illarum, vt & fila staminis, & subtegminis in inuicem ita commisceantur, nisi his iterum aliis diaboli incantationibus econtra subueniant, totum pereat? Si interfuisi, aut cōsensisti, triginta dies pœniteas in pane & aqua.

Collegisti herbas medicinales, cum aliis incantationibus cum symbolo, & dominica oratione, id est, cum Credo in Deum, & Pater noster cantando. Si aliter fecisti, decem dies in pane & aqua pœniteas.

Venisti ad aliquem locum ad orādum nisi ad Ecclesiā, vel ad alium locum religiosum, quàm episcopus tuus, vel tuus sacerdos tibi ostenderet, id est, vel ad fontes, vel ad lapides, vel ad arbores, vel ad biuia, & ibi aut cādelam, aut faculam pro veneratione loci incendisti, aut panem aut aliquam oblationem illuc detulisti, aut ibi comedisti, aut aliquam salutē corporis aut animæ ibi requisisti? Si fecisti, aut cōsensisti, tres annos per legitimas ferias pœniteas.

D. BURCHARDI EPIS. VVORMAC.

Requisisti sortes in codicibus, vel in tabulis, vt plures solent, qui in Psalteriis, & in Euangeliis, vel in alijs huiuscemodi rebus sortiri præsumant? Si fecisti decem dies pœniteas in pane & aqua.

Credidisti ynquam vel particeps fuisti illius perfidie, vt in cantatores & qui se dicunt tempestatu immisores esse, possent per incantatione dæmonu, aut tēpestatres cōmouere, aut mentes hominum mutare? Si credidisti, aut particeps fuisti, annu vnū p legitimas ferias pœniteas.

Credidisti aut particeps fuisti illius incredulitatis, vt aliqua fœmina sit, quæ per quædam maleficia & incantationes mentes hominum permutare possit, id est, aut de odio in amorem, aut de amore in odium, aut bona hominū fascinationibus suis, aut damnare, aut surripere possit? Si credidisti, aut particeps fuisti, vnum annum per legitimas ferias pœniteas.

Credidisti vt aliqua fœmina sit, quæ hoc facere possit, quod quædam à diabolo deceptæ, se affirmant necessario & ex præcepto facere debere, id est, cum dæmonu turba in similitudinem mulierum transformata, quam vulgaris stultitia holdam vocat, certis noctibus equitare debere super quasdam bestias, & in eorum se consortio annumeratam esse? Si particeps fuisti illius incredulitatis, annum vnum per legitimas ferias pœnitere debes.

Desacrilegio.

Maledixisti patri, vel matri tuæ, vel flagellasti eos, vel in aliquo dehonestasti? Si fecisti quadraginta dies, vnā carinam in pane & aqua, cum septem sequentibus annis pœniteas, quia dominus dixit: Qui maledixeri patri suo, vel matri, morte moriatur.

Tvlisti aliquid de ecclesiastico thesauro? Si fecisti in quadruplum restitue, aut tres annos per legitimas ferias pœniteas.

Dvxisti, aut transmisti, vel vëdidisti aliquem hominem in captiuitatem nisi pro pace communi? Si fecisti, reduc eum si poteris: sin autem, duos annos per legitimas ferias pœniteas.

Concremast domum, vel aream alterius odij meditatione? Si fecisti, redde damnum, & vnum annum per legitimas ferias pœniteas.

De contemptu ieiunij.

Soluisti ieiunium in Quadragesima, antequam vespertinum celebraretur officium, nisi propter infirmitatem. Si fecisti, pro vnoquoque die tres dies in pane & aqua pœnitere debes: quia canones præcipiunt, quòd in Quadragesima currendum sit ad Missam, & auditis Missarum solennitatibus & vespertinis officiis, largitis eleemosynis, ad cibum accedendum esse. Si autem aliquis necessitate constrictus fuerit vt ad Ecclesiam venire non possit, & missam audire non possit, astimata vespertina hora, completa oratione, ieiunium soluat.

Contempsisti indictum ieiunium à sancta Ecclesia, & noluisti illud obseruare cum cæteris Christianis: xx. dies in pane & aqua pœniteas.

Soluisti ieiunium quatuor temporum, & non custodisti illud cum cæteris Christianis: XL. dies, in pane & aqua pœniteas.

Ieiunasti diem dominicum propter abstinentiam & religionem: XX. dies, in pane & aqua pœniteas.

Si non obseruasti ieiunium Ierhanie maioris, & dierum Rogationum, & vigiliarum sanctorum, XX. dies in pane & aqua pœniteas.

Cogisti publicè pœnitentem manducare, & bibere vltra id quod sibi imperatum fuerat, nisi ad præsens pro eo eleemosynam dedisses? Si fecisti, decem dies in pane & aqua pœniteas.

Contempsisti aliquem cum tu ieiunares, qui ieiunare non poterat & manducabat: Si fecisti, quinque dies in pane & aqua pœniteas.

Soluisti ieiunium in cœna domini, & in sabbato sancto, vt in illis duobus diebus frequentius comederes, quàm in reliquis Quadragesimæ diebus, excepto in cœna, vel infirmitatis causa? Si fecisti, decem dies in pane & aqua pœniteas.

De gula & ebrietate.

Habuisti in consuetudine vt plus comederes & biberes quàm tibi necesse esset? Si fecisti, decem dies in pane & aqua pœniteas, quia dominus dicit in Euangelio: Videte ne grauentur corda vestra in crapula & ebrietate.

Bibisti vnquã tantùm, vt per ebrietatem vomitum faceres? Si fecisti, quindecim dies pœniteas in pane & aqua.

Inebriasti te vnquā per iactātiā, ita dico, vt gloriaris in hoc quōd alios in potu vincere posses, & sic per tuam vanitatem, & per tuam exhortationem te, & alios ad ebrietatem perduxisti? Si fecisti, triginta dies pœniteas in pane & aqua.

Fecisti vomitum corporis & sanguinis domini propter ebrietatem? Si fecisti, quadraginta dies in pane & aqua pœniteas.

Si per nequitiam alium inebriasti, XX. dies in pane & aqua pœniteas. Si per bonam voluntatem, X. dies in pane & aqua pœniteas.

De irreligiositate.

Neglexisti vt non acciperes corpus & sanguinem domini, istis quatuor temporib⁹, id est, in cœna domini, & in Pasca, & in Pentecoste, & in Natali domini, & totam Quadragesimam non te sustinuisti à coitu, & postea in aliis prædictis temporibus aut septem dies, aut quinq; dies ante acceptionem sacri corporis domini? Si ista neglexisti, XX. dies in pane & aqua debes pœnitere.

Spreuisti Missam vel orationem vel oblationem conuerti, vel ab eo accipere corpus & sanguinem domini, ob hoc quia peccator tibi esse videretur? Si fecisti, vnum annum per legitimas ferias pœniteas.

Item de arte magica.

Credidisti aut particeps fuisti illius incredulitatis, quōd quædam sceleratæ mulieres retro post Satanam conuersæ, dæmonum illusionibus & phantasmatibus seductæ, credunt & profitentur se nocturnis horis cum Diana paganorum dea, & cum innumera multitudine mulierum equitare super quasdam bestias, & multa terrarum spacia intempestæ noctis silentio pertransire eiusque iussionibus velut dominæ obedire & certis noctibus ad eius seruitium euocari. Sed vtinam hæ solæ in perfidia sua perissent, & nō multos secum in infirmitatis interitū pertraxissent. Nam innumera multitudo hac falsa opinione decepta, hæc verè esse credit, & credendo à recta fide deuiat, & in errore paganorum voluitur, cū aliquid diuinitatis aut numinis extra vnum Deum esse arbitratur. Sed diabolus transformat se in diuersarum personarum species atq; similitudines, &

mentem quam captiuā tenet in somnis deludens, modo læta, modo tristia, modo incognitas personas ostendens, per deuiā quæque deducit, & cum solus spiritus hoc patitur, infidelis mens hæc non in animo, sed in corpore euenire opinatur. Quis enim non in somnis & nocturnis visionibus extra seipsum educitur, & multa videt dormiēdo, quæ nunquam viderat vigilando? Quis verò tam stultus & hebes sit, qui hæc omnia, quæ in solo spiritu fiunt, etiam in corpore accidere arbitretur? Quum Ezechiel propheta visiones dñi in spiritu non in corpore vidit, & audiuit, sicut ipse dicit: Statim, inquit, fui in spiritu. Et Paulus non audet se dicere raptum in corpore. Omnibus itaque publicè annunciandū est, q̄ qui talia & his similia credit, fidem perdit: & qui fidem rectam in Deo non habet, hic nō est eius, sed illius in quem credit, id est, diaboli. Nam de domino nostro scriptum est: Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil. Si credidisti has vanitates, duos annos per legitimas ferias pœniteas.

Obseruasti excubias funeris, id est, interfuisti vigiliis cadauerum mortuorum vbi Christianorum corpora ritu paganorum custodiebantur, & cantasti ibi diabolica carmina, & fecisti ibi saltationes quas pagani diabolo docente adinuenerunt, & ibi bibisti, & cachinuis ora dissoluisti, & omni pietate & affectu charitatis postposito, quasi de fraterna morte exultare visus es? Si fecisti, XXX. dies in pane & aqua pœniteas.

De superstitione.

Fecisti phylacteria diabolica, vel characteres diabolicos quos quidam diabolo suadente facere solent, vel herbas, vel succinos, vel quintam feriam, in honorem Iouis honorasti? Si fecisti vel consensisti, quadraginta dies in pane & aqua pœniteas.

Conspirasti cum aliis insidiatoribus contra episcopum tuum, aut aduersus cooperatores suos, ita dico, vel doctrinam vel præcepta tui episcopi vel presbyteri irrideres vel subsannares? Si fecisti, quadraginta dies in pane & aqua pœniteas.

Comedisti aliquid de idolotitho, id est, de oblationib⁹, quæ in quibusdam locis ad sepulchra mortuorū fiunt, vel ad fontes, aut ad arbores, aut ad lapides, aut ad biuia, aut

portasti in aggerem lapides, aut capitis ligaturas ad cruce,
quæ in biuiis ponuntur? Si fecisti, aut consentiens in aliq-
bus fuisti, triginta dies in pane & aqua pœniteas.

Item de arte magica.

Misisti filium tuum, vel filiam super tectum, aut super
fornacem pro aliqua sanitate, vel incēdisti granaria
mortuus homo erat, vel cingulum mortui pro damno ali-
cuius in nodos colligasti, vel pectines quibus muliereula
nam discerpere solent supra funus complosisti, vel quando
efferebatur funus è domo, plaustrum in duo diuidisti, & fi-
nus per mediam diuisionem plaustri asportare fecisti? Si fe-
cisti, aut cōsensus fuisti, xx. dies in pane & aqua pœniteas.

Fecisti illas vanitates aut consensisti quas stultæ mulie-
res facere solent, dum cadauer mortui hominis ad huc
in domo iacet, currunt ad aquam, & adducunt tacitè
cum aqua, & cū subleuatur corpus mortui, eandem aquam
fundunt subtus feretrum, & hoc obseruant dum extra do-
mum asportatur funus, non altius quàm ad genua eleuetur,
& hoc faciunt pro quadam sanitate. Si fecisti, aut consens-
isti, x. dies in pane & aqua debes pœnitere.

Fecisti aut consensisti, quod quidam faciunt homini oc-
ciso cū sepelitur? Dant ei in manum vnguentum quod-
dam, quasi illo vnguento post mortem vulnus sanari pos-
sit, & sic cum vnguento sepeliunt. Si fecisti, xx. dies in pane
& aqua pœniteas.

Fecisti aliquid vel dixisti in quocunque opere quod in-
choasti per sortilegam, vel magicam artem, nisi dei no-
men inuocasti? Si fecisti x. dies in pane & aqua debes pœ-
nitere.

Fecisti aliquid tale quale pagani fecerunt, & adhuc facis
in Calend. Ianuarij, in ceruulo, vel in vegula? Si fecisti
triginta dies in pane & aqua pœniteas.

Detraxisti vel maledixisti alicui causa inuidiæ? Si feci-
sti, septem dies in pane & aqua debes pœnitere.

Fecisti quod plures faciunt? Scopant locum vbi facere
solent ignem in domo sua, & mittunt grana hordæ ad
huc loco calido, & si esalierint grana periculo sum erit, si
tem ibi permanserint, bonum erit. Si fecisti, decem dies in
pane & aqua pœniteas.

Fecisti quod quidam faciunt, dum visitant aliquem infirmum, cum appropinquauerint domui, vbi infirmus decumbit, si inuenerint aliquem lapidem iuxta iacentem, reuoluunt lapidem, & requirunt in loco, vbi iacebat lapis, si ibi sit aliquid subt^o quod viuat, & si inuenerint ibi lūbricum, aut muscam, aut formicam, aut aliquid quod se moueat, tunc affirmāt agrotum conualescere. Si autem nihil ibi inuenerint quod se moueat, dicunt esse moriturū. Si fecisti, aut credidisti, viginti dies in pane & aqua pœniteas.

Fecisti pueriles arcus paruulos, & puerorum suturalia, & proiecisti, siue in cellarium, siue in horreum tuum, vt satyri, vel pilosi cum eis ibi iocarentur, vt tibi aliorum bona comportarent, & inde ditior fieres? Si fecisti, X. dies in pane & aqua pœniteas.

Fecisti quod quidā faciunt in Calendis Ianuarii, id est, in octaua Natalis domini? Qui ea sancta nocte filant, nent, consuunt, omne opus quodcunque incipere possunt, diabolo instigante propter nouum annum incipiunt? Si fecisti, quadraginta dies in pane & aqua pœniteas.

Item de adulterio.

Concubuisti cum sorore vxoris tuæ? Si fecisti, neutram habes. Et si illa quę vxor tua fuit, conscia sceleris nō fuit, si se cōtinere non vult, nubat in domino cui velit. Tu autem & adultera sine spe coniugii permaneat, & quando viuatis iuxta pręcepta sacerdotis, pœnitentiam agite.

Si absente vxore tua in lectum tuum te nesciēte, & vxore tua ignorante, intrauit soror vxoris tuę, & tu putasti eam vxorem tuam esse, & concubuisti cum ea, si fecisti, pœnitentia peracta, legitimū tuum coniugium habere poteris. Illa autem adultera, digna vindicta debet affligi, & in aeternum coniugio priuari.

Item de fornicatione.

Fecisti fornicationem cum duabus sororibus, & soror sororem à te stupratam non intellexerat, & tu posteriorem, sororem prioris esse ignorasti? Si fecisti, septem annos per legitimas ferias debes pœnitere, & post potes vti legitimo coniugio. Et illę sorores, si dignè pœnituerint, & si se continere non valuerint, nubant in domino.

Si autem non ignorauerunt, vsque ad mortem pœniteant, & se à coniugio abstineant.

Fecisti fornicationē cum aliqua fœmina, & frater tuus te sciente eandē duxit vxorem? Si fecisti, eo quod fratrem tuum crimen cœlasti, septem annos per legitimas pœniteas, & post pœnitentiā, tu & frater vxores accipere potestis tantum in domino. Mulier autem vsque ad mortem pœniteat, & sine spe coniugii permaneat.

Fecisti fornicationē cum filiastra tua? Si fecisti, nec matrem, nec filiam poteris habere, nec tu poteris vxorem accipere, nec illa maritum, sed vsque ad mortem pœnitere debetis. Vxor autem tua, si postquam cognouit quod filia sua adulterium perpetratum habuisti, tecum non concubuit, nubat in domino, si voluerit.

Fecisti fornicationem cum nouerca tua? Si fecisti, tu, neque ipsa vlterius ad cōiugium peruenire poteris. Pater autem tuus, si voluerit, aliam accipere potest.

Fecisti fornicationem cum vxore fratris tui? Si fecisti, pœnitere debetis, tu & ipsa vsque ad mortē, & sine spe coniugii permanere. Frater autem tuus, si vult aliam accipiat.

Fecisti fornicationem cum sponsa filii tui, & postea filius tuus duxit eam vxorem? Si fecisti, eo quod crimen cœlasti filium tuum, vsque ad mortem pœniteas, & sine spe coniugii permaneat. Filius autem tuus, eo quod ignoraueris peccatum tuum, si vult, aliam accipiat. Illa autē pœnitentia peracta, sine spe coniugii permaneat.

Fecisti fornicationem cum matre tua? Si fecisti, X. annos per legitimas ferias pœniteas: vnum ex his in pane & aqua, & absque spe coniugii permaneat, & nunquam sine pœnitentia. Mater autem tua, si consentiens non fuerit, iuxta arbitrium sacerdotis pœniteat: & si se continere non vult, nubat in domino.

Fecisti fornicationem cum commatre tua? Si fecisti, separari debes ab ea, & quadraginta dies, id est, carinā in pane & aqua, cum septem sequentibus annis pœnitere.

Fecisti fornicationem cum filiola tua spiritali quæ a fonte suscepisti, aut ad manus episcopi tenuisti? Si fecisti, separari debes ab ea, & XL. dies, quod carinā in pane cum septem sequentibus annis pœnitere.

De discidio coniugij.

Tenuisti filium tuum, vel filiam, vel filiastrum tuum, vel filiastram tuam, ad confirmationem, vel à fonte suscepisti, & ideo hoc fecisti, ut discidium faceres inter te & uxorem tuam? Si episcopus aliud consilium inde facere noluerit, tunc separari debes ab uxore tua, & xl. dies quod carinam vocant, in pane & aqua cum septem sequentibus annis poenitere debes, & nunquam debes esse sine poenitentia, & sine spe coniugii debes permanere. Uxor autem tua si se continere non potest, nubat in domino.

Accepisti mulierem, & habuisti eam aliquod tempus, mensem, aut tres, aut postremo annum, & tunc primum dixisti te esse frigidæ naturæ, ita ut non potuisses coire cum ea, nec cum alia aliqua: & si illa, quæ uxor tua esse debuit, eadem affirmat, quæ tu dicis: & si probari potest per rectum iudicium, ita esse, ut dicitis, separari potestis, tamen ea ratione, ut si tu post aliam acceperis, reus periurii diudicaris, & iterum post peractam poenitentiam, priora concubia renouare debetis. Illa autem si prior post annum, aut dimidium ad episcopum, aut ad eius missum se proclamauerit, & dicit, quod non cognouisses eam, & negat aliquam commixtionem inter vos esse: tu autem affirmas quod uxor tua sit, tibi credendum est, eo quod caput mulieris es: quia si se proclamare voluerat, cur tã diu tacuit? Citò & in paruo tempore scire mulier potuit, si secum coire potuisses. Si autem se statim in ipsa nouitate post mensem, aut postremum post duos, se ad episcopum, vel ad eius missum proclamauerit, dicens: Volo mater esse, volo filios procreare, & ideo maritum accepi: sed quia vir quem accepi frigidæ naturæ est, non potest ea facere propter que eum accepi: si probari potest per rectum iudicium, separari potestis, & illa nubat in domino, si vult,

Item de fornicatione.

Fecisti fornicationem cum sorore tua? Si fecisti, x. annos per legitimas ferias. vnum ex his in pane & aqua poeniteas, & quandiu viuas, poenitentiam agas, & sis sine spe coniugii. Soror autem tua, si consentiens non fuit, poenitentia peracta, si se continere non potest, nubat in dño

D. BURCHARDI EPIS. VVORMAC.

Fecisti fornicationem cum amita, vel matertera tua, vel cum vxore patru, vel auunculi tui? Si fecisti, decem annos per legitimas ferias pœnitere debes, vnum ex his in pane & aqua, & quandiu viuas, sine pœnitentia non sis, & sine spe vxoria permanere debes, nisi episcopus aliquam misericordiam tibi concedere voluerit.

Fecisti fornicationem, sicut Sodomitæ fecerunt, ita vtriusque masculi terga, & in posteriora virgam tuam immitteres, & sic secum coires more Sodomitico: si vxorem habuisti, & semel, vel bis fecisti, X. annos per legitimas ferias pœnitere debes, vnum ex his in pane & aqua. Si in consuetudine habuisti, XII annos per legitimas ferias pœnitere debes. Si cum fratre tuo carnali idem scelus perpetrasti, XV. annos per legitimas ferias pœnitere debes.

Si cum masculo intra coxas, vt quidam solent, fornicationem fecisti, ita dico, vt tuum virile membrum intra coxas alterius miteres, & sic agitando semen effunderes. Si fecisti, XL. dies in pane & aqua pœniteas.

Fecisti fornicationem, vt quidam facere solent, ita dico, vt tu in manum tuam veretrum alterius acciperes, & alter tuum in suam, & sic alternatim veretrum manibus vestris commoueretis, vt sic per illam delectationem semen à te proiiceres? Si fecisti, triginta dies in pane & aqua pœniteas.

Fecisti solus tecum fornicationem, vt quidam facere solent, ita dico, vt ipse tuum virile membrum in manum tuam acciperes: & sic duceres præputium tuum, & manum propria commoueres, vt sic per delectationem semen à te proiiceres? Si fecisti, X. dies in pane & aqua pœniteas.

Fecisti fornicationem, vt quidam facere solent, vt tu tuum virile membrum in lignum perforatum, aut in aliquo huiusmodi mitteres, vt sic per illam commotionem & delectationem à te semen proiiceres? Si fecisti, XX. dies in pane & aqua pœniteas.

Dedisti osculum alicui fornicatæ per immundum delectationem, & sic te polluisti? Si fecisti, tres dies in pane & aqua pœnitere debes. Si intra Ecclesiam hoc contigerit, XX. dies in pane & aqua pœniteas.

Fecisti fornicationem contra naturam, id est, vt cum masculis, vel cum animalibus coires, id est, cum equa, cum vacca, vel cum asina, vel cum alio aliquo animali, si semel,

vel bis fecisti: & si vxorem non habuisti, quòd adimplere tuam libidinē potuisses, quadraginta dies, in pane & aqua, quod carinam vocant, cum septem sequentibus annis pœnitere debes, & nunquam sis sine pœnitentia. Si autē vxorem habuisti, decem annos per legitimas ferias pœnitere debes. Si autem in cōsuetudine habuisti illud scelus, XV. annos per legitimas ferias pœnitere debes. Si in pueritia tibi contigerat, C. dies in pane & aqua debes pœnitere.

Si autem seruus est, qui hæc fecerit, & vxoratus, & cum animalibus peccat, si cū scopis bene castigatur, tres annos per legitimas ferias pœniteat. Si autē seruus sine vxore hæc fecerit, item verberibus castigatus, duos annos per legitimas ferias pœniteat. Si autem talis est seruus, vt gratis verbera pati non velit, & est tam digna persona, ita pœniteat, vt ille qui ingenuus est.

De illicitis cibis.

Comedisti scabiem corporalem pro aliqua sanitate, aut bibisti propter solutionem vermiculos, qui pediculi vocantur, vel bibisti vrinam humanam, siue stercora aliqua comedisti pro sanitate aliqua? Si fecisti, XX. dies in pane & aqua pœniteas.

Comedisti morticina, id est, animalia, quæ à lupis, seu à canibus dilacerabantur, & sic mortua inuēta sunt? Si fecisti, X. dies in pane & aqua pœnitere debes.

Comedisti aues quas oppresserat accipiter, & nō prius occidisti eas ferro aliquo? Si fecisti, V. dies in pane & aqua pœniteas.

Comedisti aues & animalia quæ in retibus strangulantur, & sic mortua inueniuntur? Nisi in necessitate famis feceris, X. dies in pane & aqua debes pœnitere.

Comedisti piscem, qui mortuus est in flumine inuētus? Nisi eo die à piscatoribus tactus est, & sic mortuus, & eodem die inuentus? Si fecisti, tres dies in pane & aqua pœniteas.

De fraude.

Fecisti falsitatem, vel fraudē aliquam in mēsuris, aut in pōderibus, ita dico, vt falso modio, aut cū ponderibus iniustis tua bona venderes aliis Christianis? Si fecisti, aut consensisti, viginti dies in pane & aqua pœnitere debes.

De incestu.

SI obtrectasti turpitudinem, tu coniugatus alicuius feminae, ita dico, si mamillas, & eius verenda obtrectasti. Si fecisti, quinque dies in pane & aqua pœniteas. Si autem non fuisti cōiugatus, duos dies in pane & aqua pœniteas.

Lauisti te in balneo cum vxore tua, & aliis mulierculis, & vidisti eas nudas, & ipsae te? Si fecisti, tres dies in pane & aqua debes pœnitere.

De hospitalitate.

Venerunt ad te hospites tempore necessitatis, & non recepisti eos in domum tuam, & non fecisti cum eis misericordiā, sicut dominus praecepit? Si non fecisti, quinque dies in pane & aqua pœniteas.

Item de sacrilegio.

Incendisti Ecclesiā, aut consensisti? Si fecisti, Ecclesiam restituere, & precium tuum, id est, viregeldū tuum pauperibus distribue, & XV. annos per legitimas ferias pœniteas.

Retinuisti oblationes mortuorum, ita vt Ecclesiam tradere noluisses? Si fecisti, vnum annum per legitimas ferias pœniteas.

Celebrauisti Pascha, Pentecosten, Natalem dominum in alio loco, nisi in illa ciuitate cui tu subiectus es, nisi infirmitate te impediente? Si fecisti, X. dies in pane & aqua pœniteas.

De excommunicatis.

Habuisti aliquam communionem cum excommunicato te sciente, ita dico, vt simul cum eo orares in Ecclesia, aut in aliquo loco, aut salutasti eum, ita vt ei auerteres, aut eum in domum reciperes, aut ei aliquam humanitatem praebuisti, clam, vel aperte, nisi eodem tempore, & eodem itinere tecum ad satisfactionem ire vellet, & tunc vnam noctem, vel duas, vel quantum iter possit perfici, si sum ab aliis posito ei dedisti victui necessaria? Si aliter fecisti, tunc & tu similiter excommunicatus es, sicut & illi, & debes quadraginta dies in pane & aqua, quod caritatem vocant, cum septem sequentibus annis pœnitere.

De oblatione.

Detraxisti, vel retinuisti aliquid de oblationibus, quae Deo oblatę sunt in mancipiis, in terris, syluis, vineis,

uentibus, vestimentis, & in reliquis possessionibus, & quæ Ecclesiis sine dubio Christo qui earum sponfus est oblata sunt, vel testamento Ecclesiis ab aliquo fidei relicta? Si fecisti, vel consensisti, quadraginta dies in pane & aqua debes pœnitere.

De decimis.

Neglexisti decimam tuam Deo dare, quam Deus ipse sibi dari constituit, id est, non dedisti ei decimam de cunctis fructibus tuis, quos tu ad tuos vsus colligere desiderasti, vel collegisti, & de cunctis tuis animalibus, & decimum animal quod Deo debueras dare, & quod suum erat, illud peiori comutasti? Si fecisti vel consensisti, Deo quod suum erat in quadruplum prius restitue, & viginti dies in pane & aqua debes pœnitere.

Item de rapina.

Oppressisti pauperes qui tibi vicini erant, qui se defendere non poterant, vel eorum bona, illis nolentibus tulisti? Si fecisti, redde illis sua, & triginta dies in pane & aqua pœniteas.

Item de irreligiositate.

Fecisti quod quidam facere solent? Post prandium vadunt ad Missam, & ipsi saturi, & vinolenti, à sacerdote pro populo offerente, signum pacis accipere præsumunt. Si fecisti, tres dies in pane & aqua pœniteas.

Accepisti corpus & sanguinem domini post aliquam paruissimam degustationem? Si fecisti, & semel & illud in pueritia, nisi pro viatico fecisti, decem dies in pane & aqua pœnitere debes.

Fecisti quod quidam facere solent, dum ad Ecclesiam venerint, in primis parum labia commouent quasi orrent propter alios circumstantes, vel sedentes, & statim ad fabulas & ad vaniloquia festinant, & cum presbyter eos salutet, & hortatur ad orationem, illi autem ad fabulas suas reuertuntur, non ad responsionem, nec ad orationem. Si fecisti, X. dies in pane & aqua pœnitere debes.

De consensu in malo.

Reticuisti peccatum fratris quod erat vsque ad mortem, neque corripuisti eum, nec exhortatus es eum, vt respiceret, nec succurristi fratri sub onere iacenti? Si fecisti, tam diu pœniteas, quàm diu reticuisti.

Defendisti reos propter misericordiam, vel propter
amicitiam, & in hoc immifericors fuisti innocentibus: Si fecisti, triginta dies in pane & aqua pœniteas.

Fecisti tibi Missam cantare, & illa sancta offerre dum
domi fueras, siue in domo tua, siue in alio aliquo loco, nisi in Ecclesia: Si fecisti, de cem dies in pane & aqua
pœnitere debes.

De incredulis.

Credidisti quod quidam credere solent? Dum iter
aliquid faciunt, si cornicula ex sinistra eorum in dexteram illis cantauerit, inde se sperant habere prosperum
iter. Et dum anxij fuerint hospitij si tunc avis illa, que
muriceps vocatur, eo quod mures capiat, & inde pascari
nominata, viam per quam vadunt ante se transuolauerit,
illi augurio & omini magis committunt quam Deo. Si fecisti, aut ista credidisti, quinque dies in pane & aqua
pœnitere.

Credidisti quod quidam credere solent? Dum necesse
habent ante lucem aliorum exire, non audent dicere
res quod posterum sit, & ante gallicantum egredi non
liceat, & periculosum sit, eo quod immundi spiritus ante
gallicinium plus ad nocendum potestatis habeant, quam
post, & gallus suo cantu plus valeat eos repellere, & sedare,
quam illa diuina mens que est in homine sua fide, & eccle-
cis signaculo? Si fecisti aut credidisti, decem dies in pane
& aqua debes pœnitere.

Credidisti quod quidam credere solent, vt ille que
vulgo parca vocantur, ipsa, vel sint, vel possint hoc
facere quod creduntur, id est, dum aliquis homo nascitur,
tunc valeant illum designare ad hoc quod velint vt quicquid
docunque ille homo voluerit, in lupum transformari possit,
quod vulgaris stultitia vveruolff vocat, aut in aliam
aliquam figuram? Si credidisti, quod vnquam fieret, aut esse
possit, vt diuina imago in aliam formam aut in speciem
transmutari possit ab aliquo, nisi ab omnipotente Deo, de-
cem dies in pane & aqua debes pœnitere.

Credidisti quod quidam credere solent, quod sint
greſtes feminae, quas syluaticas vocant, quas dicunt
esse corporeas, & quando voluerint ostendant se suis am-
toribus, & cum eis dicunt se oblectasse, & item quando

voluerint, abscondant se, & euascent? Si credidisti, decem dies in pane & aqua pœniteas.

In istis omnibus supradictis debent sacerdotes magnam discretionem habere, vt discernant inter illum qui publicè peccauit, & publicè pœnituit, & inter illum qui abscondit peccauit, & sua spontè confessus est.

Quamuis hæ prædictæ interrogationes fœminis & viris sint communes, tamen hæ sequentes specialiter ad fœminas pertinent.

Fecisti vt quædam mulieres in quibusdã tēporibus anni facere solent, vt in domo tua mēsam præparares, & tuos cibos, & potū cum tribus cultellis supra mēsam poneres, vt si venissent tres illæ forores, quas antiqua posteritas, & antiqua stultitia parcas nominauit, ibi reficerentur, & tulisti diuinæ pietati potestatem suam, & nomen suum, & diabolotradidisti, ita dico, vt crederes illas quas tu dicis esse forores, tibi posse, aut hic, aut in futuro prodesse? Si fecisti, aut consensisti, vnum annū per legitimas ferias pœniteas.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent, vt faceres quoddam molimem aut machinamentū in modum virilis membri, ad mensuram tuæ voluntatis, & illud loco verè dorum tuorum, aut alterius, cum aliquibus ligaturis colligares, & fornicationem faceres cum aliis muliereculis, vel alia eodam instrumento, siue alio tecum? Si fecisti, quinque annos per legitimas ferias pœniteas.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent, vt iam supradicto molimine, vel alio aliquo machinamento, tu ipsa in te solam faceres fornicationem? Si fecisti, vnum annum per legitimas ferias pœniteas.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent, quando libidinem se vexantem extinguere volunt, quæ se coniungunt quasi coire debeant, & possint, & coniungunt in iniuicem puerperia suâ, & sic confricando prurimum illarū extinguere desiderant? Si fecisti, tres quadragemas per legitimas ferias debes pœnitere.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent, vt cum filio tuo paruulo fornicationem faceres, ita dico, vt filium tuum supra turpitudinem tuam poneres, vt sic imitares fornicationem? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias debes pœnitere.

D. BURCHARDI EPIS. VVORMAC.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent, vt succu-
beres aliquo iumento, & illud iumentum prouocares ad
coitum, qualicumque posses ingenio, vt sic coiret tecum? Si
fecisti, carinam vnam in pane & aqua, cum septem sequen-
tibus annis pœniteas, & nunquam sis sine pœnitentia.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent, quædam
fornicantur, & partus suos necare volunt, agunt vt vi-
ro conceptus excutiant suis maleficijs, & suis herbis, in-
vt aut conceptum interficiant, aut excutiant, vel si nondum
conceperunt. faciunt vt non concipiant? Si fecisti, aut con-
sensisti, aut docuisti, decem annos per legitimas ferias pœ-
nitere debes. Sed antiqua definitio, vsque ad exitum vite
tales ab Ecclesia remouet. Nam quoties conceptum impe-
dierat, tot homicidiorum rea erit. Sed distat multum, vbi
pauperula sit, & pro difficultate nutriendi, vel fornicata
causa, & pro sui sceleris calandi faciat.

*In concilio autem Hilerdensi de supradictis qui infantes suos
ex adulterio susceptos excutiunt ita precipitur.*

Hi verò qui male conceptos ex adulterio factos, vel ed-
tos necare studuerint, vel in ventribus matrum por-
tionibus aliquibus colliserint, in vtroque sexu adulteris
est, patri vel matri, post septem annorum curricula commu-
nio tribuatur: ita tamen vt omni tempore vite sue, flenti-
bus & humilitati insistant.

Donasti vel ostendisti alicui, vt conceptum suum
excuteret, aut occideret? Si fecisti, septem annos per
legitimas ferias pœnitere debes.

Excusisti conceptum tuum antequam viuificaretur?
Si fecisti, vnum annum per legitimas ferias pœnitere
debes: fecisti post conceptum spiritum, tres annos per
legitimas ferias pœnitere debes.

Interfecisti filium, vel filiam voluntariè post partum
Si fecisti, XII. annos per legitimas ferias pœnitere debes
& nunquam debes esse sine pœnitentia.

Neglexisti infantem tuum, vt per culpam tuam sine op-
portuno moreretur? Si fecisti, vnum annum per legiti-
mas ferias pœnitere debes, & nunquam sis sine pœnitentia.

Confecisti aliquam mortiferam potionem, & cum ea
aliquem occidisti? Si fecisti, carinam vnam cum septem
sequentibus annis ieiunare debes, & nunquam sis sine pœ-

nitentia. Si voluisti autem & non perfecisti homicidium, annum vnum per legitimas ferias pœnitere debes.

Gustasti de semine viri tui, vt propter tua diabolica facta plus in amorem tuum exardesceret? Si fecisti, septem annos per legitimas ferias pœnitere debes.

Bibisti chrisma ad subuertendum Dei iudicium, vel aliquid in herbis vel in verbis, vel in ligno, vel in lapide, aut in aliqua stulta fide, vel ipsa fecisti, vel aliis consiliata es, aut in ore tuo tenuisti, aut in vestimentis tuis insutum, vel circa te ligatum habuisti, vel qualicumque ingenio faceres, vt crederes diuinum iudiciũ subuerrere posse? Si fecisti, septem annos per legitimas ferias pœnitere debes.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent, & firmiter credunt, ita dico, vt si vicinus eius lacte vel apibus abundaret, omnem abundantiam lactis & mellis quã suus vicinus ante se habere visus est, ad se & ad sua animalia, vel ad quos voluerint à diabolo adiutæ, suis fascinationibus & incantationibus se posse conuerrere credant? Si fecisti, tres annos per legitimas ferias pœniteas.

Credidisti quod quædam credere solent, vt quamcunque domum intrauerint, pullos auarum, pauonum, pullos gallinarum, etiam porcellos, & aliorum animalium fœtus, verbo, vel visu, vel auditu, obfascinare & perdere posse affirmant? Si fecisti, vel credidisti, vnum annum per legitimas ferias debes pœnitere.

Credidisti quod multæ mulieres retrò Satanam cõuersa credunt & affirmant verum esse, vt credas inquietæ noctis silentio cum te collocaueris in lecto tuo, & marito tuo in sinu tuo iacente, te dum corporea sis ianuis clausis exire posse, & terrarum spacia cum aliis simili errore deceptis pertransire valere, & homines baptizatos, & Christi sanguine redemptos, sine armis visibilibus & interficere, & decoctis carnibus eorum vos comedere, & in loco cordis eorum, stramen aut lignum, aut aliquod huiusmodi ponere, & commestis, iterum viuos facere, & inducias viuendi dare? Si credidisti, quadraginta dies id est, carinã in pane & aqua cum septem sequentibus annis pœniteas.

Credidisti quod quædam mulieres credere solent, vt tu cum aliis diaboli mēbris itē inquietæ noctis silentio clausis ianuis in aërem vsque ad nubes subleueris, & ibi

D. BURCHARDI EPIS. VVORMAC.

cum alijs pugnes, & vt vulneres alias, & tu vulnera ab eis accipias? Si credidisti, duos annos per legitimas ferias pœniteas.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent? Tollunt piscem viuum, & mittunt eum in puerperium suum, & tam diu eum ibi tenent, donec mortuus fuerit, & decocto pisce vel affato, maritis suis ad comedendum tradunt, ideo faciunt hoc, vt plus in amorem earum exardescant? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias pœniteas.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent? Prosterunt se in faciem, & discoopertis natibus, iubent, vt supra nasdas nates conficiatur panis, & eo decocto tradunt maritis suis ad comedendum. Hoc ideo faciunt, vt plus exardescant in amorem illarum? Si fecisti, duos annos per legitimas ferias pœniteas.

Posuidisti infantem tuum iuxta ignem, & alius caldariam supra ignem cum aqua misit, & ebullita aqua superfusus est infans, & mortuus est. Tu autem qui infantem septem annos in tua custodia debuisti habere, tres annos per legitimas ferias pœnitere debes. Ille autem qui aquam in caldariam misit, innocens erit.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent, diabolum adimplere disciplinis? Quæ obseruant vestigia, & indagine Christianorum, & tollunt de eorum vestigio ceptem, & illum obseruant, & inde sperant sanitatem, aut vitæ eorum auferre? Si fecisti aut consensisti, quinque annos per legitimas ferias pœnitere debes.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent? Tollunt menstruum suum sanguinem, & immiscent cibo vel potui, & dant viris suis ad manducandum, vel ad bibendum, vt plus diligantur ab eis? Si fecisti, quinque annos per legitimas ferias pœniteas.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent? Tollunt restam hominis, & igni comburunt, & cinerem dant viris suis ad bibendum pro sanitate? Si fecisti, vnum annum per legitimas ferias pœniteas.

Comedisti vel bibisti alicuius animalis sanguinem? Si fecisti, quinque dies in pane & aqua pœniteas.

Fecisti quod quædam mulieres facere solent? Illæ dicitur quæ habent vagientes infantes, effodiunt terram, & ea

parte pertusant eam, & per illud foramen pertrahunt infantem, & sic dicunt vagientis infantis cessare vagitum. Si fecisti, aut consensisti, quinque dies in pane & aqua poeniteas.

Fecisti quod quaedam mulieres instinctu diaboli facere solent? Cum aliquis infans sine baptismo mortuus fuerit, tollunt cadauer paruuli, & ponunt in aliquo secreto loco, & palo corpusculum eius transfigunt, dicentes si sic non fecissent, quod infantulus surgeret, & multos ledere posset? Si fecisti, aut consensisti, aut crededidisti, duos annos per legitimas ferias debes poenitere.

Fecisti quod quaedam facere solent, diaboli audacia replete? Cum aliqua femina parere debet, & non potest, dum parere non potest, in ipso dolore si morte obierit, in ipso sepulchro matrem cum infante palo in terram transfigunt. Si fecisti vel consensisti, duos annos per legitimas ferias debes poenitere.

Oppressisti infantem tuum sine voluntate tua, aut ponere vestimentorum tuorum suffocasti, & hoc post baptismum factum fuerat? Si fecisti, XL. dies, id est, carinam in pane & aqua, & holeribus, atque leguminibus poeniteas, & a coniuge te abstineas, donec illi XL. dies pertranseant. post, tres annos per legitimas ferias, & tres quadragesimas in anno obserues. Quod si ante baptismum infans oppressus fuerit, proximos XL. dies ut supra preceptum est, poeniteas. Postea vero quinquennium expleas.

Inuenisti infantem tuum iuxta te oppressum, ubi tu & vir tuus simul in lecto iacuis, & non apparuit vtrum a patre, seu a te suffocatus esset, an propria morte defunctus esset. Non debetis inde securi esse, nec esse sine poenitentia. Sed tamen in his magna consideratio debet esse pietatis, ubi nulla mala voluntas fuit, sed propria mors. Tamen propter negligentiam, XL. dies in pane & aqua debetis poenitere. Si autem vos non latet interfectores esse infantis, non voluntate, sed negligentia, tres annos per legitimas ferias poenitere debetis, vnum ex his in pane & aqua, & tempore poenitudinis ab omni luxuria vos custodire debetis.

Exercuisti lenocinium aut in te ipsa, aut in aliis, ita dico, ut tu meretricio more tuis amatoribus corpus tuum ad tractandum, & ad sordidandum, pro precio tradidisses, seu quod crudelius est, & periculosius est, alienum corpus,

filiae dico, vel neptis, & alicuius Christianae, amatores vendidisti, vel concessisti, vel internuncia fuisti, vel conciliata es vt stuprum aliquod tali modo perpetraretur? Si fecisti, sex annos per legitimas ferias poeniteas. Tamen in concilio Elibertano praecipitur, vt ille qui hac perpetraverit, nisi in fine non accipiat communionem.

Fecisti quod quaedam mulieres facere solent cum in fauouiter natus est, & statim baptizatus, & sic in ortu fuerit, dum sepeliunt eum, in dexteram manum ponunt a patenam ceream cum oblata, & in sinistra manu calicem cum vino si militer cereum ponunt ei, & sic eum sepeliunt. Si fecisti, decem dies in pane & aqua poenitere debes.

Fecisti quod quaedam mulieres adultera facere solent. Cum primum intellexerint quod amatores earum, legitimas vxores voluerint accipere, tunc quadam arte magica libidinem virorum extinguunt, vt legitimis prodesse non possint, neq; cum eis coire. Si fecisti, aut alios docuisti, decem dies in pane & aqua poenitere debes.

Obtulisti infantem tuum ad baptizandum, nisi legitimo tempore, id est, in sabbato Paschae, & in sabbato Pentecostes, nisi infirmitatis necessitate? Si fecisti, decem dies in pane & aqua debes poenitere.

Neglexisti visitare infirmos, & non venisti ad eos qui in carcere erant, & non subministrasti eis? Si non fecisti, decem dies in pane & aqua poeniteas.

Comedisti carnem in quadragesima? Si fecisti, ipsius anni circulo ab omni esu carniū te abstineas.

Comedisti de cibo Iudaeorum, vel aliorum paganorum, quem ipsi sibi preparauerunt? Si fecisti, decem dies in pane & aqua poeniteas.

Fecisti quod quidam facere solent? Dum ad Ecclesiam vadunt, in ipsa via proferunt suas vanitates, & loquuntur ociosa, nec in eadem via cogitant aliquid quod ad animae utilitatem pertineat, & cum venerint in atrium Ecclesiae vbi sepulta sunt corpora fidelium, & dum calcauerint sepulchra proximorum non recordantur quid futurum sit, nec ullam mentionem, nec vllas preces pro eis ad dominum fundant, quod facere debuerunt. Si neglexisti, decem dies in pane & aqua poeniteas, & vide

terius ne tibi contingat. Sed quodcumque in atrium Ecclesie intraueris, ora pro eis, & roga illas sanctas animas quarum corpora ibi requiescunt, ut quantum possint pro tuis peccatis ad dominum intercedant.

Operatus es aliquid in dominica die: Si fecisti, tres dies in pane & aqua poenitere debes.

Fecisti quod quaedam mulieres facere solent? Deponunt vestimenta sua, & totum corpus nudum melle inungunt, & sic mellito suo corpore supra triticum in quodam lintheo in terra deposito, sese hac atque illac saepius reuoluunt, & cuncta tritici grana, quae humido corpori adherent, cautissimè colligunt, & in molam mittunt, & retrorsum contra solam molam circuire faciunt & sic in farinam redigunt, & de illa farina panem conficiunt, & sic maritis suis ad comedendum tradunt, ut comesto pane marcescant, & deficiant? Si fecisti, quadraginta dies in pane & aqua poeniteas.

Fecisti quod quaedam mulieres facere solent? Dum pluriam non habent, & ea indigent, tunc plures puellas congregant, & unam paruulam virginem quasi ducem sibi proponunt, & eandem denudant, & extra villam ubi herbam iulquiamum inueniunt, quae Teutonice belisa vocatur, sic nudata deducunt, & eandem herbam eandem virginem sic nudam minimo digito dextrae manus eruere faciunt, & radicitus eruta cum ligamine aliquo, ad minimum digitum dextri pedis ligare faciunt. Et singulae pullae singulas virgas in manibus habentes, supradictam virginem herbam post se trahentem in flumen proximum introducunt, & cum eisdem virgis, virginem flumine aspergunt, & sic suis incantationibus pluriam se habere sperant. Et post eandem virginem sic nudam transpositis & mutatis in modum caneri vestigiis, à flumine ad villam, inter manus reducant? Si fecisti, aut consentiens fuisti, viginti dies in pane & aqua debes poenitere.

De admonitione octo principalium vitiorum, & eorum speciebus. Cap. VI.

Nunc tibi octo principalia vitia explicabo. Si in illis te percussum, tactum, & vulneratum sentis, vide ne me cales, id est, superbiam, vanam gloriam, inuidiam, iram, tristitiam, auaritiam, ventris ingluuiem, luxuriam.

*Ex poenitentia
Theodo.*